

Cirkulärnr: 2003:27
Diariernr: 2002/0766
P-cirknr: 2003-2:8
Nyckelord: Arbetsrätt, arbetstid, skadestånd
Handläggare: Tomas Björck
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 2003-03-19
Mottagare: Kommunstyrelsen, Personalfrågor
Rubrik: Arbetsdomstolens dom 2003 nr 17 angående beräkning av skadestånd vid brott mot kollektivavtalets regler om övertidsuttag
Bilagor: Arbetsdomstolens dom 2003 nr 17

Personalpolitik: 2003-2:7

Nyckelord: Arbetsrätt, arbetstid, skadestånd

Förhandlingssektionen
Tomas Björck

2003-03-19

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Arbetsdomstolens dom 2003 nr 17 angående beräkning av skadestånd vid brott mot kollektivavtalets regler om övertidsuttag

Arbetsdomstolen (AD) har i dom 2003 nr 17 mellan Södertörns brandförsvarsförbund och Svenska Kommunalarbetarförbundet (Kommunal) prövat frågan hur skadestånd skall beräknas vid brott mot de i gällande kollektivavtal (AB 98)) ingående arbetstidsreglerna.

Bakgrund

Södertörns brandförsvarsförbund (brandförsvarsförbundet) är ett kommunalförbund som bedriver brand- och räddningsverksamhet i sex kommuner söder om Stockholm. Brandförsvarsförbundet har cirka 240 anställda.

Någon överenskommelse om lokala avvikelser från arbetstidslagen förelåg inte vid den i tvisten aktuella tidpunkten, utan kollektivavtalets materiella regler om övertid överensstämde med arbetstidslagens bestämmelser i 7-9 §§.

Vid en av Kommunal genomförd kontroll av övertidsjournaler framkom att för mycket övertid hade tagits ut av arbetstagarna under 1999 och Kommunal väckte, efter genomförda förhandlingar, talan i frågan och yrkade ett allmänt skadestånd om 831 631 kr (2 235 tim).

Tvisten i målet gällde endast i vilken mån det skulle utgå skadestånd för åsidosättandet av kollektivavtalet och hur ett sådant skulle beräknas.

Kommunal ansåg att skadeståndets storlek skulle beräknas utifrån bestämmelsen i arbetstidslagens 26 § om övertidsavgift. Avgiften beräknas där så att varje otillåten övertidstimme multipliceras med en (1) procent av det vid överträdelsen gällande basbeloppet.

Brandförsvarsförbundet menade å sin sida att frågan om allmänt skadestånd för brott mot övertidsreglering i kollektivavtal skulle bedömas enligt sedvanliga principer vid tillämpning av medbestämmandelagen, utan särskilt beaktande av arbetstidslagens regler om övertidsavgift. Dessutom anförde brandförsvarsförbundet vissa omständigheter som skäl för jämkning av skadeståndet.

Arbetsdomstolen

AD konstaterar att parterna är överens om storleken på det felaktiga övertidsuttaget och att detta ådrar brandförsvarsförbundet skadeståndsansvar gentemot Kommunal. Domstolen anser att brandförsvarsförbundets förfarande utgör ett allvarligt åsidosättande av kollektivavtalet.

AD delar Kommunals ståndpunkt att det är arbetstidslagens regler för övertidsavgift som skall vara utgångspunkten vid beräkning av skadeståndets storlek. Domstolen motiverar sitt beslut med att det skall vara balans mellan sanktionerna för överträdelser av lag och kollektivavtal. När avgiften för överträdelse av övertidsuttaget har preciserats på ett visst sätt i arbetstidslagen, är det följdriktigt att bestämma ett allmänt skadestånd för samma brott mot kollektivavtalet med beaktande av övertidsavgiftens storlek.

Övertidsarbete i samband med branden i Tyresta Nationalpark anses utgöra så kallad nödfallsövertid. Även detta övertidsuttag utgör ett kollektivavtalsbrott då nödfallsövertiden inte under rättats Kommunal. AD bestämmer med hänsyn till det ovanstående skadeståndet, med viss jämkning, till 800 000 kr.

Kommentar

Denna dom visar, att det allmänna skadeståndet för ett kollektivavtalsbrott avseende uttag av för mycket övertid enligt AD skall beräknas med arbetstidslagens normer för övertidsavgift i lagens 26 § som allmän utgångspunkt.

Kostnaderna för överträdelser av bestämmelser om övertidsuttag kan med denna princip för skadeståndsberäkning bli stora för arbetsgivaren.

Enligt Allmänna bestämmelser (AB 01) § 11 mom. 1 gäller samma regler för maximalt uttag av allmän övertid per arbetstagare och år som i arbetstidslagen, d.v.s. 200 timmar per år. Detta gäller även om rätten till kompensation för övertid är avlöst (AB 01 § 20 mom. 1 st. 4), och under förutsättning att arbetstagaren inte är undantagen från arbetstidslagens tillämpningsområden enligt dess § 2.

För att kunna tillämpa andra övertidsuttag eller beräkningsperioder för övertid krävs ett lokalt kollektivavtal (avvikelseavtal), vilket kan tecknas med den lokala arbetstagarparten med stöd av AB 01 § 11 mom. 3b.

Vi vill även framhålla vikten av att arbetsgivaren har en god kunskap och kontroll på hur mycket övertid de enskilda arbetstagarna faktiskt arbetar. Det är därför nödvändigt att rutinerna kring förändring av arbetstid- och övertidsjournaler sköts på ett riktigt sätt.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Staffan Löwenborg

Tomas Björck

Bilaga

Arbetsdomstolens dom 2003 nr 17